Иглин ауылының урта дөйөм белем биреү 5-се мәктәбендә белем биреү сифатын баһалауҙың эске системаһының контроль үлсәү материалдарына аңлатма

4-се класс өсөн туған (башҡорт) телендә әҙәби уҡыу предметынан йомғаҡлау контроль эше

Контроль эштең тәғәйенлеше

Контроль – тикшереү материалдар 4-се класс уҡыусыларының туған (башҡорт) телендә әҙәби уҡыу предметынан белемдәрен тикшереү өсөн тәғәйенләнгән. Материалдар башланғыс кластарҙа Федераль дәүләт белем биреү стандарттары талаптары нигеҙендә төҙөлгән. Улар уҡыусыларҙың туған (башҡорт) телендә әҙәби уҡыу предметынан белем кимәлен тикшереүгә, предмет буйынса алған белемдәре һөҙөмтәләре динамикаһын күҙәтергә һәм универсаль уҡыу эшмәкәрлегенең формалашыу кимәлен билдәләргә булышлыҡ итә. Уҡыусыларҙың башланғыс дөйөм белем биреү программаһын үҙләштереүенең йомғаҡлау (һөҙөмтә) баһаһы булып предмет һәм метапредмет һөҙөмтәләргә эйә булыуы тора. Уҡытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙә башҡорт теле дәрестәре лә, яҙма эштәр үткәреү методикаһы ла бик үҙенсәлекле. Шуға күрә, бер яҡтан, контроль-тикшереү эштәр, уларға ҡуйылған баһалар, уҡыусыларҙың башҡорт теленә ҡарата ҡыҙыҡһыныуын уятыу, дәртләндереү, ыңғай ҡараш формалаштырыу сараһы булып торһа, икенсе яҡтан, ул - уҡыусыларҙың белемдәрен тикшереү, баһалау, динамикаһын күҙәтеү, балаларҙың универсаль уҡыу эш төрҙәрен үҙләштереү кимәлен билдәләү. Былар бөтәһе лә уҡытыу-өйрәтеүгә етди ҡараш булдырыуҙы, ижади эшләүҙе талап итә. Контроль эштәр төрлө типтағы күнегеүҙәрҙе тәшкил итә: һүҙҙәрҙе тәржемә итеү, һорауҙарға тулы яуап биреү, төшөп ҡалған хәрефтәрҙе, һүҙҙәрҙе яҙыу, һөйләмдәрҙе, кескәй тексты тәржемә итеү, дөрөҫ яуапты табыу, артыҡ һүҙҙе табыу, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр төҙөү, таблицаны тултырыу, дөйөм яуабын табыу һәм башҡалар. Шулай уҡ контроль- тикшереү материалдарының төрлө формалары бирелә: үтелгәндәр буйынса контроль эштәр, текст менән эш диагностикаһы, тест һорауҙары. Контроль-тикшереү материалдары коммуникатив, ябайҙан ҡатмарлыға принцибы буйынса төҙөлгән. Уҡыусыларға телгә ҡарата ҡыҙыҡһыныу уятыу, ыңғай мотивация булдырыу маҡсатында йөкмәткеһе, формаһы буйынса ҡыҙыҡлы эш-биремдәрҙән тора. Уҡыусыларға контроль-тикшереү материалдарын ошо уҡ биттәрҙә эшләргә тәҡдим ителә. Биремдәр ике телдә: башҡорт һәм рус телендә төҙөлгән. Һәр

эште тикшергән саҡта балл системаһын ҡулланыу тәҡдим ителә. Уҡыусыларҙа башҡорт дәүләт теленә ҡарата ыңғай мотивация, стимул, ҡыҙыҡһыныу булдырыу маҡсатында эштәрҙе баһалау һәм анализлау берҙәм йөкмәтке һәм критерийҙар нигеҙендә булырға тейеш. Контроль-тикшереү материалдарын баһалау, анализлау уҡыусыларҙың ниндәй теманы яҡшы, йәки, насар өлгәшеүен күрһәтә, динамикаһын күҙәтергә, предмет һәм метапредмет һөҙөмтәләрҙе баһаларға булышлыҡ итә. Эш төрө: тест. Тест 5 эштән тора: 4 төп кимәлдәге эш, 1 юғары кимәлдәге эш. Тест эшен башҡарыуға 40 минут бирелә.

Баһалау критерийҙары

№	*яуаптар*	*балл*	*кимәл*
1.	б)Өфө	1балл, һәр дөрөҫ яуапҡа	төп
2	б) Йорттары ифрат бейек, күп ҡатлы.	1балл, һәр дөрөҫ яуапҡа	төп
3.	Баш ҡала бигерәк матур. Столица очень красивая.	1 балл, һәр дөрөҫ яуапҡа	юғары
4	транспорт йылғалар	4 балл, һәр дөрөҫ яуапҡа 2 балл	төп
5	Баш ҡала — столица аҡ — белый һаҡлай — защищает йорт — дом күпер — мост	5 балл, дөрөҫ яуапҡа 1 балл	төп

Контроль эште биш балл системаһы менән яңынан иҫәпләүҙең тәҡдим ителгән шкалаһы

Баһа	«2»	«3»	«4»	«5»
Балдар	0-5 балл	6-7 балл	8-10 балл	11-12 балл

Уҡыусыларҙың планлаштырылған укыу һөҙөмтәләренен өлгәшеү кимәле

Программаны үҙләштереү сифаты	Уңыш кимәле	5 баллы шкала буйынса билдә
90 - 100%	Бейек	«5»
66 - 89%	Юғары	«4»
50 – 65%	Төп	«3»
49 – 35%	Түбән	«2»
35% кәм	Етерлек түгел	«2»

4-се класс өсөн йомғаҡлау контроль эшенең демонстрацион варианты

Предмет: туған (башҡорт) телендә әҙәби уҡыу

Класс: 4-се класс

Эште башҡарыу буйынса киҫәтмә

Һинең алда туған (башҡорт) телендә әҙәби уҡыу предметы буйынса эштәр. Тексты иғтибар менән уҡып сығығыҙ һәм эстәлеген аңларға тырышығыҙ. Һәр яуаптарҙы иғтибар менән уҡы. Дөрөҫ яуапты һайлағыҙ. Зинһар, дөрөҫ яуап бер генә икәненә иғтибар итегеҙ. Әгәр ике яуапты билдәләһәң, эш үтәлмәй тип иҫәпләнә. Әгәр хаталанһаң, хатаны юйып ташла һәм икенсе яуап һайла. Әгәр эште үтәй алмаһағыҙ, киләһе эшкә күсегеҙ. Әгәр ваҡыт ҡалһа, ауырлыҡ тыуҙырған һорауға кире ҡайта алаһың. Тестың бөтә һорауҙарын үтәгәндән һуң, эшеңде тикшер.

Һиңә уңыштар теләйбеҙ!

1. Тексты уҡығыҙ, йөкмәткеһен аңларға тырышығыҙ. Прочитайте текст и постарайтесь понять содержание.

Өфө-беҙҙең баш ҡалабыҙ.

Бына баш ҡалабыҙ Өфө. Ул Ағиҙел буйында, бейек тауға һалынған. Тимер күперҙән сыҡҡан саҡта йылғала аҡ пароходтар тирбәлә. Яр башында — ике мөһабәт һәйкәл. Береһе башҡорт халҡы менән урыҫ халҡының мәңгелек дуҫлығын данлай. Икенсеһе Салауат Юлаевҡа арналған. Салауат батыр текә сағылда ат өҫтөндә илен һаҡлап тора.

Баш ҡала бигерәк матур. Йорттары ифрат бейек, күп ҡатлы. Урамдарҙа автобустар, троллейбустар, трамвайҙар үтеп-һүтеп кенә тора.

(Йыһат Солтанов)

2**. Текст буйынса һорауҙарға яуап бирегеҙ. Бер генә дөрөҫ яуапты билдәләгеҙ.**

1.Башҡортостандың баш ҡалаһы?

а) Салауат;

б) Өфө;

в) Стәрлетамаҡ.

2. Дөрөҫ һөйләмде тап. Найдите правильное предложение.

а) Йорттары тәпәш, өс ҡатлы.

б) Йорттары ифрат бейек, күп ҡатлы.

в) Йорттары бейек, бер ҡатлы.

3. Аҫтына һыҙылған һөйләмде тәржемә итегеҙ. Переведите подчеркнутое предложение.

____

4. Бер һүҙ менән әйтегеҙ. Назовите одним словом.

автобус, троллейбус, трамвай _______________________________________

Ағиҙел,Ҡариҙел,Дим,Һаҡмар____

5. Һүҙҙәрҙе парҙары менән тоташтырығыҙ.

Баш ҡала	защищает
аҡ	дом
һаҡлай	столица
йорт	мост
күпер	белый